

FRÝDECKO ≈ MÍSTECKÝ PATRIOT

KULTURNĚ-SPOLEČENSKÝ MĚSÍČNÍK | ZDARMA | XI. ROČNÍK | DUBEN 2025

Posláním umění je spíše vyvolat otázky než nabízet odpovědi

rozhovor s Oldřichem Morysem
na stranách 8-10

Staňte se ikonou!

Nakupujte
s profi stylistkou

Stačí si ↷
rezervovat
termín

Z historie textilnictví ve Frýdku a Místku – Kirchhofové – 2. část

Součástí národního podniku Slezan Frýdek-Místek bylo od ledna 1947 Bělídlo, úpravna a mercerizační ústav František Kirchhof. Kdy toto bělidlo vzniklo, kdo byli Kirchhofové a jaké byly jejich osobní a profesní osudy? To jsou jen některé z otázek, na něž se pokusí odpovědět tato nová minisérie o textilních podnikatelských rodech.

► Petr Juřák

Založení raškovického bělidla

První písemná zmínka o raškovickém bělidle, spojeném později s rodinou Kirchhofů, je ze 14. dubna 1792. V rámci zjišťování rozsahu škody, které se dopustil faktor Josef Křenek, je rovněž uvedeno bělidlo Jana Adámka. Křenek v Raškovících a okolí působil jako obchodní zprostředkovatel, který kupoval plátno domácích tkalců a dával ho upravovat (bělit, barvit). Teprve poté ho za účelem zisku přeprodlával na trzích v blízkých i vzdálenějších městech. Adámkovo bělidlo se v této kauze objevilo z jednoho prostého důvodu: 29 kusů Křenkova lněného plátna zde bylo upravováno a ještě nebylo majiteli vráceno, bylo proto zabaveno a zisk z jeho prodeje posloužil k částečnému pokrytí způsobené škody.

Jelikož se v této sérii budeme primárně věnovat rodu Kirchhofů, projdeme si nejstarší historii raškovického bělidla a úpravny pod vedením rodu Adámků jen velmi stručně. Zakladatelem bělidla byl Jan Adámek, který se narodil v roce 1740 v Dobré. V roce 1766 se přiznal do Raškovíc, po smrti tchána se ujal spravování rodinného majetku. Součástí raškovického gruntu byly rovněž pozemky u řeky Morávky a u mlýnského náhonu z říčky Mohelnice. Adámek poblíž vodní strouhy postavil dřevěnou „blejchařskou“ boudu, v níž měl uschováno náčiní potřebné k bělení, součástí boudy byla také mandlovna a sušárna.

Rozvoj podniku

Jan Adámek zemřel v roce 1809, majitelem gruntu a běličského řemesla se stal jeho nejmladší syn Josef. Ten se narodil v roce 1788 a za jeho působení došlo k dynamickému rozvoji

Adámkova továrna v Raškovících, na veduté podniku jsou zachyceny jednotlivé provozní a obytné budovy, před rokem 1911.

Foto | Archiv autora

bělidla. Vliv na to mělo několik faktorů, jedním z nejdůležitějších byl textilní boom v nedalekém Frýdku a Místku. Tam totiž docházelo u některých místních tkalců a přistěhovalých židovských obchodníků k postupné kumulaci finančních prostředků, které následně investovali do svého textilního podnikání. Vznikaly tak manufaktury, v nichž se pracovalo i na několika desítkách tkalcovských stavů současně. Jelikož ale prodejní cena surového plátna, a tím i zisk, byla nízká, výhodnějším řešením se stala úprava a zušlechťení plátna a až pak jeho prodej. Adámkovo bělidlo splňovalo všechny požadavky na kvalitní úpravu textilií (technologický postup, kvalitní horská voda, řemeslné dovednosti provozovatele bělidla), a tak bylo vyhledáváno řadou frýdeckých i místeckých tkalců a faktorů. Mezi jeho stálé zákazníky v té době patřil například držitel nejstaršího textilního továrního oprávnění ve Frýdku Josef Munk.

Modernizace bělidla

V první třetině 19. století zřejmě došlo k prvnímu rozšíření či modernizaci bělidla, Adámkové totiž začali považovat rok 1826, resp. 1830, jako počáteční datum firmy. Tato data totiž později uváděli jak v propagačních materiálech, tak i v různých adresářích živností jako rok vzniku firmy.

V roce 1852 došlo k dalšímu rozšíření a modernizaci podniku, vybudována byla mechanická valcha poháněná vodou přiváděnou z mlýnské strouhy. Josef Adámek zemřel v roce 1858, jeho nástupcem se stal nejmladší syn Josef. Ten se narodil v roce 1824, za něj se raškovické bělidlo a úpravna změnila v menší továrnu, jejíž součástí bylo několik provozů. Došlo se o mandlovnu, valchu s varnou, letní a zimní sušárnu a kotelnu s komínem, pro dělníky továrny sloužily dvě ubytovny. Mezi největší zákazníky bělidla v té době patřili např. Marcus Kuffler a Ignác Munk, oba z Frýdku, Karl Herliczka, bratři Tauberové a František Volný, všichni z Místku.

Adamek&Kirchhof in Raschkowitz

Když Josef Adámek v roce 1890 zemřel, dědičkou se stala jeho manželka Mariana. Na řízení podniku se ovšem podílel syn Josef (1870–1946), který firmu v roce 1894 nechal zaregistrovat u Okresního soudu v Těšíně pod označením Adameksche Bleich und Appreturfabrik se sídlem v Raškovících. V roce 1895 se oženil s Jelizavetou Dočarovou, dcerou majitele naftových polí v Baku. Po svatbě se začal angažovat v podnikatelských aktivitách svého tchána, s manželkou Jelizavetou dokonce vycestoval do carského Ruska, kde se

usídlil. V obchodě s naftovými produkty získal značný majetek, zároveň se ale plně nemohl věnovat své továrně v Raškovících. Když se v roce 1906 vrátil domů do Raškovíc, nacházel se jeho podnik před úpadkem. Firma se od roku 1890 do roku 1906 vůbec nerozvíjela, technologicky byla zaostalá, Adámek v průběhu své nepřítomnosti přišel o řadu svých stálých zákazníků. Aby znovu naskočil do uždějícího vlaku, rozhodl se spojit své síly s odborníkem v úpravě textilního zboží Němcem Rudolfem Kirchhofem. Nabídl mu místo ředitele podniku a zároveň podíl na majetku firmy a na zisku z podnikání.

Na počátku března 1911 Kirchhof a Adámek podali u Okresního hejtmanství ve Frýdku žádost ke zřízení nového závodu s mechanickou sušárnou, škrobárnou a mercerizací, tento projekt byl schválen již na konci května 1911. O dva měsíce později, konkrétně 9. srpna 1911, došlo k zaprotokolování veřejné obchodní společnosti s názvem Raschkowitzer Bleiche-, Appretur- und Mercerisier-Anstalt, Adamek&Kirchhof (Raškovické bělidlo, úpravna a mercerizace Adamek&Kirchhof). Společnost svoji činnost zahájila s platností od 20. července 1911, společníky se stejnými právy se stali Josef Adámek a Rudolf Kirchhof. ■

Matěj Steinberger je celorepublikovým vítězem, skvěle se umístil i v evropském superfinále

Sedmnáctiletý Matěj Steinberger – student druhého ročníku Střední školy řemesel Frýdek-Místek, se stal s projektem fotovoltaické elektrárny celorepublikovým vítězem soutěže společnosti NOARK Electric pod názvem NOARK plní sny školám, jehož evropské finále se uskutečnilo minulý týden v Praze.

Do čtvrtého ročníku této soutěže se zapsalo několik desítek elektrotechnických škol. Členové přihlášených týmů měli za úkol navrhnout, postavit a prezentovat projekt z dodaného soutěžního balíčku. Z nich měli soutěžící a jejich mentoři z řad pedagogů sestavit libovolnou funkční aplikaci, která by využila minimálně polovinu těchto do škol firmou zaslaných produktů. Veřejné hlasování v každé zemi poté určilo pět projektů, z nichž odborná porota vybírala vítěze. Kromě České republiky a Slovenska se soutěž pořádala i v dalších sedmi státech

Národní vítěz soutěže NOARK plní sny školám Matěj Steinberger se svou mentorkou Lenkou Šiblovou.

Evropy – Bulharsku, Estonsku, Litvě, Lotyšsku, Polsku, Rumunsku a Srbsku a zúčastnilo se jí 123 týmů.

„Celé klání získalo mezinárodní rozměr, protože vůbec poprvé z účastníků vzešel i evropský vítěz, kterým se stali reprezentanti Srbska. Pro svou školu získali přemii čtvrt milionu korun a další ceny. Vyhlášení se uskutečnilo

v průběhu slavnostního galavečera v Praze za účasti zástupců vítězů všech soutěžících zemí,“ vysvětlil Karel Havlíček ze společnosti NOARK Electric a dodal, že projekt NOARK plní sny školám vnímá jeho společnost jako prostředek, který může přispět k povznesení úrovně elektrotechniky v České republice i Evropě, a navíc studentům

poskytuje potřebnou mezinárodní konfrontaci.

Frýdecko-místecký národní vítěz Matěj Steinberger vymyslel a sestavil rozvaděč, který řídí činnost spojenou s větrnou elektrárnou a solárními panely. „Měl podporu celého úseku elektro naší školy, ale speciální poděkování určitě patří jeho učitelce odborného výcviku Lence Šiblové. Ta na projektu plnila roli mentora a s jeho realizací mu pomáhala. Všichni jsme ve škole na Matěje a jeho úspěch mimořádně pyšní, k jeho vítězství v národním kole a pátému místu v evropském superfinále mu gratulujeme,“ uvedl Miroslav Maďa, vedoucí učitel odborného výcviku frýdecko-místecké střední školy.

Za triumf v českém národním kole získal Matěj Steinberger od společnosti NOARK Electric pro svou školu peněžitou přemii 50 tisíc korun a pro sebe šestitisícový voucher. ■

FRÝDECKO-MÍSTECKÝ PATRIOT

| Registrační číslo MK ČR E 22263 | Vydává: Jiří Vítězslav Sachr
| Adresa redakce: S. K. Neumanna 1641, 738 01 Frýdek-Místek
| Kontakt: redakce@fmpatriot.cz, 608 832 606, www.fmpatriot.cz | Tisk: MAFRAPRINT, Pavelkova 7, Olomouc
| Grafika: Studio 87, Josef Omelka | Distribuce: Česká distribuční k.s. | Nevyžádané příspěvky nevracíme
| Za obsah inzerce zodpovídá její zadavatel, nemusí odpovídat názoru redakce
| Neoznačené foto pochází z archivu redakce | Datum vydání: 5. 4. 2025 | Náklad: 26 700 ks
| Foto na titulní straně: Jiří Vítězslav Sachr

Inzerce vám rád zprostředkuje
Jiří Vítězslav Sachr
Tel.: 608 832 606
redakce@fmpatriot.cz, inzerce@fmpatriot.cz

www.fmpatriot.cz

INZERCE FMP 2149/03

- Tepelná čerpadla alpha innotec
- Kotle na dřevo Blaze Harmony
- Instalace podlahového a ústředního topení
- Plynové kondezační kotle Broetje Heizung

www.hrusatop.cz

Tel.: +420 725 980 764, mail: d.hrusucky@email.cz, Místecká 176, 739 21 Paskov

FRÝDECKO-MÍSTECKÝ PATRIOT distribuuje Česká distribuční, a. s.

V případě, že vám
nebyl doručen, obraťte
se na reklamační oddělení
společnosti:
tel.: 800 888 558
nebo e-mail:
info@distribucni.cz.

Vždy uveďte kompletní
adresu.

INZERCE FMP 2146/03

INZERCE FMP 2145/03

Kominictví BUMBALA

+420 724 921 728

bumbala.lukas@seznam.cz
www.kominictvibumbala.cz

www.auta-lpg.cz

☞ Montáže LPG

☞ Revize LPG-CNG

☞ Servis

776 226 998

Kunčičky u Bašky 66

SLOUPEK

Tak jsme dopálili

Posezení v hospodách a restauracích „nižšího kalibru“ u piva s hořící cigaretou už před lety změnil zákaz kouření. Dým se dal krájet. Někomu vadil a někomu zas ne. Dým nedým – vedly se řeči o sportu, politice nebo ženských. A teď zase změna...

Od 1. března platí novela zákona o ochraně ovzduší (č. 201/2012 Sb.) zakazující spalování kontaminované biomasy. Říká, že v otevřeném ohništi lze spálit jen suché rostlinné materiály, které nejsou znečištěné nebo jinak kontaminované cizorodými chemickými látkami. Proto je možné suchý rostlinný materiál i nadále spalovat! Třeba suché dřevo, které se používá např. při táborácích. Ze zákona tedy nesmíme (pod pokutou až 50 000 Kč) pálit mokré listí a trávu, jakýkoliv bioodpad znečištěný chemikáliemi a větve, které nejsou dostatečně vysušené, protože to vše – suma sumárum – vytváří hustý a štiplavý kouř a nehoří. Zmizí tedy vůně, která neodmyslitelně k jaru a podzimu patří, a kdysi tak typický – podzim oznamující dým bramborové natě – už bude jen v názvu filmu a navždy zůstane i párplovské Smoke on the Water. Jsem proti plošnému vypalování trávy, kdy oheň spálí i množství hmyzu, který do přírody patří bez ohledu na to, zda je či není škodlivý. Naopak mi není líto lidí, kteří onu myšlenku obcházejí a sami se pak na vlastní kůži, dokonce i život přesvědčí, jak dobrý je oheň pomocník, ale zlý pán. Takže jsme dopálili. Uvnitř hospod před lety a teď i venku. Cestička existuje: podpalte kupu dřeva (pokud možno úplně suchého) a opékejte buřty! Všichni, až ucítí vůni pečených buřtů, pochopí, že vlastně spalujete zahradní odpad. Můj praděda – to vím jen z doslechu – pátil doma načerno slivovici. Aby to nebylo venku cítit, dával na rozpálenou plotnu kamen několik zrněk černé kávy, jejichž vůně měla „přebít“ vůni švestek. A když šel některý ze sousedů okolo, tak si pomyslel: „Aha, u Sládků páli slivovici, bo tu voní káfe!“ Pohodové jaro a hezké Velikonoce přeje

Martin Sládek (25. 3. 2025)

Sbírka Daruj F≈M pokračuje

Sbírkový program frýdecko-místecké radnice DARUJ F≈M má dva nové cíle. Finanční dary budou směřovat ke spolkům Cesta bez bariér nebo Neposedné tlapy, který provozuje kočíči depozit. Město následně finální vybrané částky zdvojnásobí.

Jedna z veřejných sbírek se zaměřuje na získání financí pro spolek Cesta bez bariér, který potřebuje pořídit nové vozidlo pro bezbariérovou přepravu osob a dětí se zdravotním postižením například do specializovaných školských zařízení, denních stacionářů či k lékařům. Spolek využívá speciálně upravený vůz, který disponuje hydraulickou plošinou určenou pro osoby upoutané na invalidním vozíku. Jednou ze speciálních úprav je i elektronicky výsuvná sedačka. Sbírka potrvá do 19. prosince 2025.

„Pro mnohé osoby s hendikepem je poskytována služba

jedinou možností, jak se mohou bezpečně a včas někam dopravit. V důsledku každodenního používání a zatížení vozu dochází k jeho značnému opotřebení. Z důvodu častých a stále více finančně nákladných oprav je nutné pořídit vozidlo nové, díky kterému bude možné i nadále zajišťovat bezbariérovou přepravu ve městě Frýdku-Místku a jeho okolí,“ uvedl náměstek Marcel Sikora. Celkové náklady pořízení vozu představují zhruba 1 350 000 korun. Město vybranou částku zdvojnásobí, maximálně však do výše 200 tisíc korun.

Druhá veřejná sbírka je určena pro spolek Neposedné tlapy, který zajišťuje ve městě péči opuštěným a toulavým kočkám. Za finance budou pořízeny UV sterilizátor a hospitalizační boxy pro kočíči depozit v Sokolské ulici. Celkové náklady jsou odhadovány ve výši cca 40 tisíc

korun. Město výtěžek zdvojnásobí, maximálně však do výše 20 tisíc korun. Sbírka potrvá do 30. září 2025.

„Neposedné tlapy mají ve městě jedinečnou roli, jsem rád, že je zde spolek, který poskytuje kočkám takovou péči. UV sterilizátor bude spolek využívat na sterilizaci drobných předmětů – misek, hraček, nádobí pro zvýšení dezinfekce a eliminace přenosu nemocí. Hospitalizační boxy budou využívány pro zvířata, která musí být v klidu po operacích, porodech, vyšetřeních a separacích z důvodu karantény,“ uvedl náměstek primátora Lukáš Slíva.

Sbírkový program DARUJ F≈M je určen na podporu vybraných veřejných sbírek konaných ve stanoveném období na území Frýdku-Místku za veřejně prospěšným účelem s dopadem na jeho občany, jeho území či jeho blízké okolí. ■

ADRA otevřela už druhý obchod ve Frýdku-Místku

Dobrovolnická organizace ADRA ve Frýdku-Místku otevřela v březnu už druhý obchod na místecké ulici U Staré pošty. První obchod funguje v Radniční ulici. Slavnostního otevření nové prodejny se zúčastnil i náměstek primátora Frýdku-Místku Marcel Sikora.

„Jsem rád, že ADRA kromě obchůdku ve Frýdku provozuje nově druhý obchůdek v Místku. Toto místo je otevřeno všem občanům města Frýdku-Místku, kteří třeba nemají takové finanční možnosti,

aby si mohli kupovat drahé oblečení. Zde si určitě vyberou. Dále lidé, kteří jsou v hmotné nouzi, mají možnost získat v rámci sociálního šatníku několik kusů oblečení měsíčně zdarma,“ řekl náměstek primátora Sikora. Ocenil, že ve městě rozmístila ADRA 12 kontejnerů na textil, který díky tomu neskončí v popelnici nebo na skládce.

„V loňském roce jsme vybrali 190 tun oblečení. Přibližně desetina z toho je vhodná k dalšímu využití, zbytek se likviduje

ekologickým způsobem. Ale věci, které nám lidé osobně přinesou přímo do obchůdku, jsou většinou kvalitní,“ potvrdil vedoucí Dobrovolnického centra ADRA Frýdek-Místek Stanislav Staněk. Oba obchody jsou otevřeny od pondělí do čtvrtka od 9 do 16 hodin, v pátek od 9 do 14 hodin a zákazníci v nich najdou nejen oblečení, ale také drobné předměty, které dále využijí ve svých domácnostech. Výtěžek je určen na podporu aktivit organizace ADRA. ■

Program

Velikonočního městečka 17.–19. 4. 2025

Náměstí Svobody, Místek

Čtvrtek 17. 4.

14:30 Divadlo Mrak – Velikonoční pohádka
15:45 Tykráso
17:00 Bandaband

Pátek 18. 4.

10:30 Pohádkové divadlo Sandry Riedlové – Pohádka o zajíčkoví
12:00 Schola Frýdek – Zpívané pašije
14:00 Pohádkové divadlo Sandry Riedlové – Pohádka o štěňátku
15:00 Děvétsil
16:00 AV Beat of Yesterday

Sobota 19. 4.

10:00 Mechulaláci – Zaječí úmysly
11:00 Divadlo Kvelb – velikonoční představení 1. vstup
14:00 Divadlo Kvelb – velikonoční představení 2. vstup
15:00 DFS Ostravička – Jaro na dědině
15:30 Divadlo Kvelb – velikonoční představení 3. vstup
16:30 Plavci & Honza Vančura

Dopravní hřiště se změní ve volnočasový areál

Bývalé dopravní hřiště v ulici 28. října u Ostravice se promění ve volnočasový prostor plný různorodých atrakcí a bude sloužit k relaxaci a sportovnímu využití všech věkových skupin návštěvníků. Město v těchto dnech zahájilo přípravu území. Hlavní práce by měly být podle plánů zahájeny ve druhé polovině letošního roku.

Areál budou tvořit klidové zóny pro malé děti a pro sport. Zóny logicky navazují na okolní zástavbu, například klidová zóna přiléhá k tamnímu domovu pro seniory a nabídne travnaté plochy s dřevěnými pódii pro cvičení jógy nebo stolečky pro šachy i hřiště pro pétanque.

Dominantou se stane lezecká věž, která je dle vyjádření vedení magistrátu ve městě dlouhodobě žádaná. Vysoká má být 15,3 metru, tvořena ocelovou konstrukcí a opláštěná laminovanou překližkou. Její parametry budou umožňovat pořádání oficiálních sportovních klání. Uvnitř věže bude sklad lezeckého materiálu.

Celá výstavba a parametry lezecké věže byly konzultovány s místní skupinou lezců a horolezců a její výsledná podoba vychází z jejich přání a připomínek. Věž bude možné využívat skupinami lezců s kvalifikovaným dozorem. Dalším prvkem pro lezení bude nižší cvičná boulder stěna, kde si tento sport bude moct vyzkoušet široká veřejnost. Ve sportovní části jsou mimo jiné plánovány

workoutové cvičiště s parkurovými prvky nebo pingpongové stoly.

Už od prvního pohledu bude návštěvníky nového areálu lákat dřevěná loď, velká multifunkční průleзка, kterou dále doplní dětské atrakce pro různé věkové kategorie. V plánu je také lanová dráha v délce 30 metrů. Lákadlem bude také umělý kopec s vnitřními tunely, skluzavkami a tobogány.

„Chceme dětem i dospělým nabídnout nové možnosti trávení jejich času ve městě. Areál jsme navrhli tak, aby byl přátelský pro celou rodinu a aby zaujal opravdu každého, od nejmenších dětí po lezce. Oplocený areál bude využitelný i v zimě. Na umělém kopci si nejmenší děti nejen z Místku budou moct v zimě zabobovat,“ sdělil primátor Petr Korč.

Součástí areálu bude nové parkoviště, napojené na ulici 28. října. Budova správce nabídne možnost občerstvení, WC pro návštěvníky, dobíjecí stanici pro elektrokola i úschovnu menších zavazadel. Areál bude spravovat městská společnost Sportplex.

Projekt řeší také další využití již dříve vybudovaného, často devastovaného altánu s veřejným ohništěm u cyklostezky. Bude přebudován na příruční sklad pro volnočasový areál. Celkové náklady na vybudování volnočasového areálu budou známy po dokončení projektčních prací na dokumentaci pro provádění stavby. Výstavba bude prováděna po etapách. ■

INZERCE FMP-1979/08

Vyhláška je hloupá a nic neřeší

Na posledním jednání zastupitelstva byla notně propírána vyhláška namířená proti lidem bez domova a bylo z toho pěkně špinavé prádlo, i když radnice jako vždy přesvědčovala všechny o svých nejčistších úmyslech.

Vedení města může svou snahu podobně jako u Českého domu maskovat bohulibými úmysly a „stovkami mailů“ o dětech bojících se kvůli bezdomovcům chodit do školy a veřejnost obtěžujících „vypitých týpčích“, hlavním záměrem radnice ovšem je pro ni typickým způsobem pouze naskočít na veřejné mínění a tvářit se, že něco řeším. Přitom vyhláška nevyřeší zloha nic. Nenechejte si namluvit, že má nějaký přínos. Je bezzubá. Hloupě naformulovaná. A její vymahatelnost mizivá.

Samotní městští policisté nám říkají, že nikdo nemá absolutně páru, jak bude v praxi aplikována. Když jsme se na zastupitelstvu na to ptali ředitele Kališe, zmohl se jen na odpověď ve smyslu, že za opakované protiprávní jednání mohou přestupce dovzít na republikovou policii. Přímou na zastupitelstvu byl pak vyčíslen

jeden výjezd záchranářů k lidem bez domova na cca deset tisíc i s ohledem na to, co obnáší po takových převozech očista vozu. Jestli se tedy v praxi městská policie do takových akcí pohne,

si může každý snadno zodpovědět sám.

Aby bylo jasno, i my jsme svého času vyhlásili nulovou toleranci individuí, která obtěžují slušné občany, ale jasně

jsme řekli, že se to týká těch skutečně nepřizpůsobivých, kteří odmítnou otevřeně dveře k pomoci. Alibistická vyhláška ale nijak neřeší problém, ti lidé nezmizí, a proto jsme pro ni hlasovat nemohli. Primátor Korč je po jejím přijetí jen republikovým průkopníkem populistických represivních opatření, které v praxi nevyřeší vůbec nic. A jak upozorňují odborníci, včetně zmocněnkyně vlády pro lidská práva Kláry Laurenčíkové, která se už kvůli problematické vyhlášce obrátila na ministerstvo vnitra, naopak může situaci ještě zhoršit, případně problém pouze přesunout jinam. Přátelé jsou nicméně připraveni hledat v této oblasti smysluplná řešení a tuto svou nabídku deklarovali i na samotném jednání zastupitelstva.

Mgr. Pavel Machala,
Přátelé FM

Oprátce unikl ve svém životě dvakrát. V komunistickém vězení si Rudolf Hrbek odseděl čtrnáct let

V minulém čísle jsme na tomto místě představili rodinné předky Jarmily Pešinové z Frýdku-Místku. V rodové linii z matčiny strany se z prapradědka na pradědka a jeho syna předávala profese nadlesního, Jarmilin dědeček s babičkou byli kantoři a její dva prastrýcové se stali lékařem a právníkem. V dnešním vyprávění se seznámíme s pohnutými osudy nejmladšího z nich – JUDr. Rudolfa Hrbka.

► Jiří Vítězslav Sachr

Praprarodiče dbali na vzdělání svých dětí...

Všichni byli absolventy místeckého gymnázia na dnešní Palackého ulici v Místku (v současnosti budova obchodní akademie – pozn. autora). I když se v rodině hovořilo německy, prarodiče vychovali ze svých dětí československé vlastence. Spoluzakládali ve Skalici Sokola, ochotnický hráli divadlo a aktivně se účastnili veřejného života. Profese, které zastávali, jim přinášely všeobecný respekt ve společnosti. Poté, co v roce 1927 odmaturoval, pustil se nejmladší z bratrů Rudolf do studií práv na Karlově univerzitě v Praze. Promoval 23. června 1933. O čtyři roky později si vzal v Litoměřicích Marii Hamplovou, dceru tamějšího hoteliéra Josefa Hampla, a společně se už pak v Praze usadili natrvalo. Brzy se jim narodili dcera Alena a syn Vladimír. Byl společenský, zajímal se o politiku, profesně to dotáhl až na vrchního kriminálního radu.

Tím se Ruda stal už před válkou?

Omlouvám se, na to neumím odpovědět, ale vzhledem k jeho věku a dalším okolnostem předpokládám, že až po jejím konci. Všechny informace o jeho životě mám ze vzpomínek a vyprávění mého dědečka Františka Hrbka a z korespondence, která se mi dostala do rukou. Některé faktické informace jsem čerpala z historických pramenů dostupných na internetu. Jsou to útržky pohnutého osudu jednoho života, i když – nejen jeho života, ale všech kolem

něj, jeho ženy a dětí, příbuzných, i těch, jejichž životy se s jeho vzájemně protnulý.

Co přesně máš těmito slovy na mysli?

Za války se zapojil do protinacistického odboje. Konspiroval, kromě jiného prý organizoval útoky lidí přes hranice. Ale muselo toho být více, protože byl zatčen gestapem, vězněn a odsouzen k smrti. Dědeček opakovaně vzpomínal, že mu život zachránil jen konec války. Z oprátky kata vyklouzl v životě hned dvakrát, ale to bych předbíhala...

Z toho, co říkáš, vyplývá, že jeho život byl plný dramatických zvrátů. Pokračuj...

Po válce byl v hodnosti štábního kapitána zařazen do pátrací skupiny, která měla za úkol vyhledat, zajistit a přivést před spravedlnost válečné zločince, kterým se podařilo uprchnout do amerického zajetí, kde se často skrývali pod cizí identitou. Pracoval pod velením generála justiční služby profesora mezinárodního trestního práva JUDr. Bohuslava Ečera, který byl předsedou československé delegace u Mezinárodního soudního tribunálu v Norimberku. Zprávu o úmrtí svého otce a jeho pohřbu ve Skalici obdržel ve chvíli, kdy měl připravit a zajistit převoz jednoho z nejvýše postavených nacistických generálů SS Bernharda Vosse z americké věznice pro válečné zločince ve Wiesbadenu do Prahy k soudnímu procesu. Ten se jako velitel 6. SS-Totenkopfstandarte podílel na popravě devíti studentských funkcionářů po nepokojích

Rudolf Hrbek s manželkou Marií a synem Vladimírem.

během pohřbu Jana Opletala dne 17. listopadu 1939 a byl zodpovědný také za výstavbu výcvikového střediska SS na Benešovsku, jehož se stal prvním velitelem.

Jak to dopadlo? Uvolnili ho odcestovat na pohřeb?

V dopise z 3. března 1946 adresovaném mému dědečkovi píše: „Milý bratře, v pátek jsem se tady rádiem dozvěděl, že nám umřel otec. Ihned mi zde vystavili rozkaz na letadlo, ale od soboty uhaním letiště ve Frankfurtu, Norimberku a v Mnichově, ale nikdo neletí do Prahy, že prý jsou velké bouře, a zvláště nad Šumavou. Autem bych to už také nedohonil, a tak sedím zarmoucen ve Wiesbadenu a píši aspoň dopis, který se pokusím poslat kurýrem do Prahy.“ Text pak na další stránce pokračuje: „Příští týden mám jet do Prahy. Mám tady zavřeného generála SS Vosse a má být dopraven k soudu s K. H. Frankem. Ještě ale nevím, jak ho tam dostanu...“

Jak je patrné z úředních záznamů, generála SS Bernharda Vosse předal strýc Rudolf ředitelství národní bezpečnosti v Bartolomějské ulici v Praze do zajišťovací vazby

dne 13. března 1946. Hlavní líčení v jeho věci proběhlo 4. února 1947. Za zločiny proti státu, osobám a majetku byl odsouzen k trestu smrti, který byl ještě toho dne v prostorách pankrácké věznice vykonán.

Do Rudolfova života významně zasáhl únor 1948. Co se stalo?

Jak už jsem zmínila na začátku našeho povídání. V rodině se dbalo na vlasteneckou výchovu, všichni se bytostně cítili a byli československými demokraty. S totalitním směřováním republiky po komunistickém puči v únoru 1948 se Rudolf nechtěl a nemohl smířit. Společně s majorem Květoslavem Prokešem, JUDr. Jaroslavem Berkovcem a štábním kapitánem Vratislavem Jandou zorganizovali skupinu stejně smýšlejících odpůrců nových pořádků z řad armády a policie, která si stanovila za cíl svržení režimu a obnovu demokratických poměrů v Československu. Podle historiků, kteří akci pojmenovali jako Prokešův puč, se jednalo o nejdále dovedený pokus o státní převrat v komunistickém Československu.

Přiznám se, že se o něm dozvídám až nyní. Jak probíhala jeho příprava?

V popisu těchto událostí vycházím z dostupných historických pramenů, stejně jako ty jsem o něm neměla žádné informace. Přípravy začaly v únoru 1949, původně i se současným zahájením převratu na Slovensku tamními důstojníky armády. Akce s podporou členů Sokola, Orla a Junáka měla být zahájena 17. května 1949 ve tři hodiny ráno v Praze. Obsazena měla být důležitá ministerstva, generální štáb armády, letiště v Ruzyňi a ve Kbělich, vojenská kasárna a Československý rozhlas. Následovat měla internace členů vlády a prezidenta, který se měl v rozhlasovém projevu vzdát úřadu. Na přechodnou dobu měla veškerou moc v zemi převzít armáda. Major Prokeš dokázal získat pro provedení převratu příslib pomoci těžkými zbraněmi – tanky a dělostřelectvem z mimopražských posádek. Část jich pro uvedenou akci už byla soustředěna v Krčském lese.

Je ti známo, s jakou úlohou Rudolf Hrbek do příprav státního převratu vstupoval?

Role strýce na celkovém průběhu nebyla vůbec zanedbatelná. Jeho úkolem bylo obsadit se čtyřiceti vojáky budovu SNB v Bartolomějské ulici a zajistit příslušníky StB, kteří měli být uvězněni v policejním vězení. Po obsazení policejní budovy měla část samopalníků pod záminkou eskorty nových vězňů vniknout do pankrácké věznice a zde osvobodit generály Heliodora Píku a Karla Kutlvašra spolu s dalšími politickými vězni. Následně měl Rudolf pod velením propuštěných důstojníků instruovaných Prokešem obsadit budovu rozhlasu, odkud měl pronést vysílaný projev vyhlášující stanné právo,

rozpuštění závodních lidových milic, zastavení činnosti politických stran, zrušení instituce národních výborů, rozpuštění SNB, vlády a národního shromáždění. Povolání zpět do aktivní služby měli být všichni členové armády, SNB a státní zaměstnanci propuštěni ze služby po únoru 1948.

Po jeho projevu měl se svým politickým prohlášením vystoupit Květoslav Prokeš, následován osvobozeným generálem, vojenským velitelem Prahy z doby Pražského povstání Karlem Kutlvašrem, který se měl stát po úspěšně provedeném převratu velitelem všech armádních akcí.

Nicméně, jejich pokus o puč byl neúspěšný. Někdo je zradil?

Vzhledem k rozsahu celé akce, kdy byly oslovovány snad stovky důstojníků armády a dalších osob, došlo zřejmě k jejímu prozrazení. Dvacet hodin před sjednaným spuštěním akce zatkla StB nejméně 58 osob. Někteří další byli zatčeni v následujících hodinách, mnozí až těsně před plánovaným zahájením převratu. Rudolfa zatkl a dopravili do vazby 16. května ve 12 hodin.

Po dvouměsíčním vyšetřování bylo v procesu odsouzeno 42 lidí. V rozsudku padlo šest trestů smrti – JUDr. Berkovec, major Květoslav Prokeš, štábní kapitán Vratislav Janda, Emanuel Čančík, Josef Charvát a Vratislav Polesný byli popraveni 5. listopadu 1949.

Strýce Rudolf Hrbek a další dva dostali doživotí, ostatním obžalovaným byly uloženy tresty až na 25 let tvrdého vězení. Na jednom místě rozsudku jsem našla poznámku, že mu byla k dobru připsána jeho odbojová činnost za války. To jej možná už podruhé zachránilo před smrtí.

Svatba Rudolfa Hrbka s Marií Hamplovou v roce 1937 v Litoměřicích.

Měl povoleny návštěvy příbuzných?

Jen svých nejbližších. Ocitovala bych část dopisu jeho ženy Máni z 21. února 1960. Psala mé tetě: „Byla jsem před 14 dny u Rudy na návštěvě, tentokrát sama. Sice jsem žádala o povolení i pro vládu, ale přišlo to na poletní prázdniny a já ho dostala od závodu, co jsem zaměstnaná, na týden do Krkonoš lyžovat. Alenka nebyla napsaná na povolení, a to by jí nepovolili návštěvu. Ruda nevypadá špatně. Bohužel duševně ho to moc ubíjí. Měl radost, že jsem přijela – byly zrovna takové mrazy a já se oblékla, abych nezmrzla. Návštěva byla jen jednu hodinu, ale dost přísná. Nesměla jsem ukázat ani fotografie dětí a ani pusy není dovoleno si dát. Jídlo také nesmíš dát, a tak si nakonec připadáš jako žebráček.“

Pro Rudolfovu rodinu to musely být velmi krušné časy...

Určitě! Manžel odsouzen na doživotí, součástí trestu byla i konfiskace veškerého majetku, takže se ocitli ve zcela tristní situaci. Obdivuji tetu Máňu, jak se

uměla o rodinu postarat i v těchto podmínkách a že dokázala celou dobu na Rudu čekat. V dalších řádcích svého psaní zmiňuje: „Nějaký „strýček z Ameriky“ si na nás vzpomněl a děti dostaly balík s šatstvem. Alenka pláší a šaty, Vláda taky oblek do tanečních, tak jsem ráda, že je mám oblečené. On ten Pán Bůh nás přeci neopustil.“

Rudolf nakonec strávil v kriminále celkem dlouhých čtrnáct let. Propustili ho v rámci druhé velké amnestie v roce 1963. Poznamenalo ho to nějak?

Osobně jsem se s ním setkala jen jako dítě začátkem 70. let. Starší pán – působil na mě klidně, vyrovnaně, tehdy jsem nevěděla, co všechno má za sebou. Od něj jsem to sice neslyšela, vyprávěl mi to později dědeček – ve vězení přý ve společné cele dral peří s budoucím komunistickým prezidentem Gustavem Husákem. Paradox tehdejší doby! Oba politickými vězni vládnoucího režimu. Zatímco Ruda se jeho ideologii postavil, Husák jí zůstal věrný po celý svůj život. ■

Strýce Rudolf Hrbek s houslemi, na kytaru hrál jeho starší bratr Gustl.

Vánoční posezení u nejstaršího bratra Gustla, Ruda čtvrtý zleva.

Posláním umění je spíše vyvolat otázky než nabízet odpovědi

Jednačtyřicetiletý Oldřich Morys od mala stále něco tvořil a maloval, a tak přirozeně směřoval ke svému současnému postavení profesionálního výtvarníka. I když – všechno mohlo být vlastně také jinak. Chtěl se stát architektem, biologem, malířem nebo politikem. Nebyl ještě ani v pubertě a už hltal televizní politické debaty. Líbil se mu jejich formát. Později v době Klausovy a Zemanovy opoziční smlouvy se s tátou u obrazovky hádal, když tvrdil, že politici nelžou. Byl jsem strašně naivní a myslel si, že jestliže někdo promlouvá veřejně z obrazovky k celému národu, nedovolí si neříkat pravdu, vzpomíná na dobu přelomu tisíciletí.

► Jiří Vítězslav Sachr

Kdo nebo co tě nakonec přesvědčilo, že je tomu jinak?

Asi kritické myšlení a osobní zkušenost. Politikem už být nechci, protože je mi nepříjemná jakákoli publicita nebo veřejná pozornost. Na tomto světě je spousta věcí, které mě trápí a vyvolává ve mně obavy nebo pocit bezmoci. V některých případech se stává, že tyto pocity jsou silnější než můj stud a pohodlnost a donutí mě vystoupit z vlastní komfortní zóny a projevit se veřejně. Už v minulosti jsem zjistil, že z pozice běžného občana se dá politika dělat také. A že taková občanská činnost je vlastně politikou zespoda a je pro zdravou demokratickou společnost stejně důležitá jako ta výkonná, realizovaná volenými zástupci shora.

Aktuálně je tvé jméno spojeno s peticí proti vyhlášení města týkající se pobytu a výskytu bezdomovců ve veřejném prostoru. Co tě k ní přivedlo?

Na oficiálním facebookovém profilu města jsem si všiml informace o vyhlášení s letákem. Jeho autor občany města nabádá, aby lidem bez domova nedávali peníze, protože je propijí nebo utratí za drogy. Argumentoval tím, že dostatečnou pomoc už získávají ze strany sociálního odboru a dalších charitativních organizací působících na území města. Z veřejně dostupných statistik i z konkrétních zkušeností ze svého okolí ale vím, že není těžké přijít o bydlení

a dostat se do existenční nouze, naopak jde o hrozbu, která se týká nemalého počtu lidí. Ohrožených skupin obyvatel je mnoho – senioři, rodiče samoživitelé, nízkopříjmové rodiny. Nedostupnost bydlení je strukturální problém celé naší společnosti. V takové situaci není vhodné, aby politici zveřejňovali příspěvky na sociálních sítích, které utvrzují většinovou společnost ve stereotypch a odrazují od solidarity s nejhudšími.

Připouštíš ale argumenty, že je se situací potřeba něco dělat?

Určitě se všichni shodneme, že pocit bezpečí a pořádek na veřejném prostranství jsou důležité. Chápu obavy některých lidí, snaha radnice řešit stížnosti občanů je pochopitelná. Ale ta vyhláška je napsána špatně a vlastně nic neřeší – jen odsouvá problém bezdomovectví z očí veřejnosti. Je problematická v mnoha ohledech,

Jednačtyřicetiletý výtvarník Oldřich Morys.

Foto | Jiří Vítězslav Sachr

na tom se shodla celá řada odborníků i opozičních zastupitelů a organizací. V podobě, jak ji zastupitelstvo ve středu 19. března přijalo, je nejen z mého pohledu příliš obecná a dává prostor k jejímu zneužití ze strany městské policie. Bude tak jen na jejich příslušnicích, aby určili, jak a proti komu nově nabytou obrovskou pravomoc uplatní.

Vrátím se zpět k úvodu našeho rozhovoru. Kdo rozvíjel tvůj výtvarný talent, když už ti bylo jasné, že se nestaneš politikem?

Na gymplu jsem hodně maloval a kreslil, spoustu času jsem trávil v plenéru s trojnožkou a olejovými barvami. Postupně jsem však, ovlivněn pedagogem a kamarádem z frydecko-místecké ZUŠ Željko Deličem, prostor plátna a papíru opustil a začal vytvářet sochy – hlavně ze dřeva. Desítky objektů z té doby, které zůstávaly v lese jen málokomu na očích, jsou už dnes v mnoha případech zcela rozpadlé a shnilé, vzala si je zpět příroda. Stále i dnes tvořím některé věci anonymně bez publika a jen občas je pro sebe zdokumentuji. Částečně jsou ve veřejném prostoru, na jiné

bys narazil náhodně, pokud se vydáš někam dál do divočiny.

Mezi absolventy výtvarného oboru zdejší ZUŠky bych našel i další umělce, kteří se dokázali se svou tvorbou prosadit...

Škola má mezi výtvarnými pedagogy i odbornou veřejností skvělé jméno a pověst po celém Česku. Aktuálně to mimo jiné dokladuje i čerstvě udělená nejprestižnější česká výtvarná cena za rok 2025 – Cena Jindřicha Chalupce – jejímu absolventovi Dominkovi Adamcovi.

S tvým dílem jsem se ve městě poprvé setkal někdy před sedmi lety...

Asi máš na mysli betlém, v mé tvorbě se jedná o hodně speciální dílo. Pojal jsem jeho výrobu jako výzvu a řekl si, že vytvořím něco, co bude primárně určeno dětem. Odpovídá tomu výška jednotlivých výjevů ve kmenu lípy i popisný způsob zpracování. Před jeho každoroční instalací v altánu v sadech Bedřicha Smetany vyžaduje nutnou údržbu. Když jsem ji naposledy před loňskými Vánoce prováděl, vzpomněl jsem si, jak náročné bylo ho vyrobit, hlavně technicky. Kmen lípy, ve které jsou jednotlivé vánoční výjevy zabudované, byl ještě mokvý – mlžila se skla, která chrání jednotlivé výjevy. Bylo potřeba vymyslet ventilační systém, který by tomu

Součástí šestého ročníku festivalu Sochy v ulicích v Brně byla performance nazvaná Balvan.

Pitko Krasavec v Karlových Varech bude díky sedimentaci vrátdlovce měnit postupně svou podobu.

zamezil. Uvnitř je umístěn malý ventilátor a systémem průduchů proudí vzduch, který vyrovnává vlhkost. Vlastně je to celé taková kutilská podivnost vyrobená na koleně. Po těch letech se v čase adventu občas procházím kolem a jsem velmi potěšen z nadšených dětských komentářů. Někdy u něj vidím celé třídy ze školek a škol – z toho mám nefalšovanou radost. Zpětně si také uvědomuju a vždy mě dojíká, jak hrdý na mě byl můj táta, když chodil čistit ta skla umaštěná od dětských tváří.

Jsi s jeho výslednou podobou spokojen?

Snažím se být ke své tvorbě co nejvíce kritický. V době, kdy jsem ho vyráběl, mu byly moje práce, které jsem prezentoval v galeriích, hodně vzdálené. Dnes jej spíše vnímám jako věc, která plní svůj účel a dělá mi radost. Existují ale jiné mé realizace, ke kterým jsem kritičtější a spíše se jim vyhýbám, i když jdu třeba v daném městě kolem. Jsem rád že ve Frýdku-Místku takovou realizaci nemám. Stejně jako mě těší betlém, mám dobrý pocit z druhého projektu, který jsem v tomto městě nedávno realizoval. Připomíná loňské sté výročí narození světově proslulého československého filmového režiséra Františka Vlácilá a jeho zdejší pobyt s rodiči ve 30. letech minulého století. Námětem je analogie domova s ptačí budkou, kde jedinec prožije dětství a na prahu dospělosti místo opouští, jako tomu bylo v případě Vlácilova pobytu v tomto domě. Ke ztvárnění motivu je použito půdní kruhové okno, které opatřeno bílým bidýlkem společně s trojúhelníkovým štítem evokuje ptačí budku. Níže je použit záběr z Vlácilova průlomového filmu Bílá holubice – holubice sedící na ruce sochy

chlapce těsně před odletem. K jejímu ztvárnění je použita tradiční metoda fresky – malby do mokré omítky. Velikost černobílého filmového obrazu je poměrově určena kruhovým oknem a společně s bidýlkem vytvářejí prostorovou kompozici horní poloviny fasády – v dolní části napravo vedle vchodových dveří je pak nápis informující o umělcově pobytu.

Nakolik ovlivnila celkové výtvarné pojetí pamětní desky tvá bezprostřední znalost domu a jeho okolí?

Netradiční pojetí pamětní desky na domě ve Skolské ulici v Místku, který obýval filmový režisér František Vlácil.

Toto místo má pro mě symboliku mého dětství. Jen pár desítek metrů od tohoto domu jsem vyrůstal, navštěvoval základní školu, hrál si s dalšími dětmi na hřišti i v přilehlém parku. V domě naproti pracovala moje maminka a do Vlácilova domu se asi před rokem nastěhoval se svou rodinou jeden z mých kamarádů. Umožnil mi, abych si prošel dům od sklepa až po půdu, nasál a vstřebal do sebe jeho historii a atmosféru.

Vůbec jsem netušil, že můj oblíbený režisér prožil dětství ve stejné lokalitě jako já.

Znova jsem

zhlédl jeho filmografii, prošel celou jeho pozůstalost v Národním filmovém archivu, navštívil autora jeho nejrozsáhlejší monografie. Zjistil jsem, že v tomto období hodně kreslil. S podivnými pocity jsem si pročítal jeho deníky z protialkoholního léčení. Od prvotních myšlenek k nějakému finálnímu návrhu jakékoli realizace vede dlouhá cesta. Zmiňuji to zde, protože jde o desítky hodin specifické práce, která je často veřejností i zadavatelem přehlížena a nezaplacená. Fyzická realizace je pak druhou fází procesu.

Před dvěma týdny jsi obstál v početné mezinárodní konkurenci s projektem Lípa...

Dvacetitisícové Valašské Meziříčí vypsalo veřejnou soutěž na úpravu prostoru pod zámek Žerotínů. Mám radost, že můj projekt byl odbornou porotou vybrán v tak silné konkurenci. Proto aby se do architektonické soutěže přihlásilo dostatek kvalitních návrhů, je potřeba dobře nastavit podmínky soutěže. A to se Valašskému Meziříčí, myslím, povedlo. Já zde pracuji s tvarem nejstarší lípy ve městě.

Jde o projekt do parku před zámek Žerotínů, který byl před více než 300 lety přestavěn do současné barokní podoby. V rámci přestavby byla vysázena alej vedoucí na nedaleký kopec Helštýn. Jedna původní lípa z tohoto období na kopci stále je. Vrchol je také významným archeologickým nalezištěm, stával tam barokní lovecký zámeček a je to důležité historické místo pro širší region. Ta lípa je nejstarším stromem ve městě a je obrovská, je živoucí pamětnicí historie města. Pomocí technologie 3D skenování jsem vytvořil její přesnou virtuální kopii. Ta se pomocí technologie 3D tisku

Vizualizace Morysova vítězného projektu Lípa, který se bude realizovat v prostorách zámeckých teras pod zámek Žerotínův a Valašském Meziříčí.

Foto | 7x archiv Oldřicha Moryse

z betonu v podobě sochy vrátí zpět před zámek, k místu, kde vznikla myšlenka na výsadbu aleje a širší krajinné barokní kompozice. Výsledkem bude objekt, který je sochou, do které je možné vstoupit, prolézat jí nebo na ní posedět.

V současnosti pracuješ s prostorovými objekty ve veřejném prostoru, ale ještě poměrně nedávno bych si tě spíše zařadil mezi představitel performativního umění. Co bys mi řekl o ostravském projektu Jora!!! a brněnském Balvanu?

Je to tak, že projekty, které jsou spíše krátkodobé, umožňují pracovat s herci nebo performery. V poslední době se věnuji spíše trvalým realizacím ve veřejném prostoru, ale neznámá to, že bych na nějaký performativní princip zanevřel. Třeba v Karlových Varech, kde teď realizuji pítko před Vřídelní kolonádou, jde o svého druhu performativní sochu. Jen hercem – performerem není člověk, ale přírodní krasový proces růstu vřídlovce – nerostu, který z pítka postupně vytvoří velký krápník. Čtenáři možná znají

karlovarské kamenné růže, které jsou tímto vřídlovcem tvořeny. Pítko se bude proměňovat v čase a roky narůstat do roztočivých tvarů, které budou ovlivňovat jen přírodní procesy.

Projekt Jora!!!, na který se ptáš, jsem realizoval před více než deseti lety na ostravském Masarykově náměstí. Byl jsem tehdy osloven, zda bych pro prostor náměstí a ostravského centra nevymyslel nějaké intervenční umění, za kterým by přišli lidé. Abych dal tomuto místu nový impulz. Celá věc vycházela z tehdejšího dobového kontextu. Otevřela se Nová Karolína a dosavadní obchodní centrum města se zcela vyčistilo. Propojil jsem atrakci živého bílého koně s ostravskou historií a symbolikou. Oživlá kopie bělouše z městského erbu, ustájená v podloubí věže někdejší radnice. Dvojník koně, který dodnes shlíží z její fasády jako připomínka původní funkce budovy. Přes noc spící v podloubí dnešního muzea jako jeho exponát, ve dne se volně potulující Ostravou jako duch místa, na které všichni zapomněli. Kůň čekající na svého jezdce jako symbol města, kterému chybí jasný směr.

Aby byla Jora v bezpečí, spal jsem s ní ve stáji a můj honorář dostala na pokrytí nákladů na krmení do budoucna. Dilema, zda je v pořádku využít živého koně pro svou realizaci, bych dnes už řešil jinak. Projekt využívající živé zvíře bych už nerealizoval.

Další z věcí, kterou jsi zmínil, je brněnský Balvan. Na ten vzpomínám moc rád. Stal se součástí šestého ročníku festivalu Sochy v ulicích v Brně, což je pravidelná přehlídka současného umění v ulicích města. Po delším pátrání jsem z kamenolomu Luleč nedaleko Vyškova získal asi dvoustakilový valoun. Ten pak osm hodin denně v průběhu několika týdnů válel před sebou brněnskými ulicemi člověk, který byl za tuto činnost placený. Na otázku kolemjdoucích po smyslu jeho konání měl za úkol odpovídat: „Je to moje práce!“

Co bylo smyslem této činnosti a jakou reakci to u přihlížejících vyvolávalo?

Myslím, že posláním umění je spíše vyvolávat otázky než nabízet odpovědi. Když si představíš, že každý den potkáš člověka,

kteří dělá úplný nesmysl, a on ti prostě řekne, že je to jeho práce, co to v tobě vyvolá? Možná tě pak napadne zamyslet se nad tím, co děláš ty? Je tvoje situace v něčem jiná než ta jeho? Člověk valící balvan je zároveň obraz antického Sysifa, jehož práce je synonymum pro marnou bezvýslednou práci. Pro mě to možná v té době byl obraz mého pocitu ze života, ale u každého diváka pravděpodobně vyvolal jiné reakce.

Na čem bys rád pracoval v nejbližší době?

Na čemkoli, co bude mít smysl. Mým snem je spolupráce s divadlem. Mám spousty profesních a osobních snů. Pak ty velké o světě, který je bezpečný pro všechny lidi a tvory. A také bych si rád našel po pár letech čas na nějakou delší cestu. Od osmnácti jsem cestoval stopem hlavně po Evropě, ale i Asii nebo USA. Přespával jsem v opuštěných domech, u lidí, kteří mě pozvali k sobě, a nejvíce venku, na plážích, horách a v lesích, v divočině. To je věc, kterou jsem si několik let nedopřál a vlastně nevím, jestli na to už nejsem starý. ■

Památník Adolfa Loose v Brně, pod kterým je Oldřich Morys podepsán jako spoluautor.

Oldřich Morys

Narodil se v roce 1983 ve Frýdku-Místku. V dětství navštěvoval ZUŠ ve Frýdku-Místku, později absolvoval Pedagogickou fakultu Ostravské univerzity a ateliér nefigurativního sochařství na Fakultě výtvarných umění VUT v Brně i na fakultě volných umění ve španělské Cuence. Ve svých projektech zpravidla poukazuje na fenomén místa a prostoru ve vztahu k jejich kulturně-historickému či sociálnímu kontextu. Pro jeho práce jsou charakteristickými hravost, občas přecházející až v podvratnost, kterých využívá k odhalování dysfunkčních, a přitom zaběhaných principů společnosti. Svými projekty s oblibou testuje nastavené společenské či institucionální limity, ale přes závažnost látky a někdy i vědomě konfrontační tón se snaží předmět zájmu artikulovat s nadhledem a s pro něj příznačnou poetikou. Kromě prací zmíněných v rozhovoru je také spoluautorem památníku Adolfa Loose v Brně na Janáčkově náměstí.

Zámek na Hukvaldech poodhalí tajemství přírody

Hukvaldský zámek znovu ožije. Po čtyřiceti letech čekání na nové využití se začíná psát nová historie zámečku na Hukvaldech. V minulých dobách býval letním sídlem olomouckých arcibiskupů uprostřed historického centra Hukvalden jen pár kroků od vstupu do obory. Po rekonstrukci by měl návštěvníkům představit, co v oboře neuvidí, a další zajímavosti ze světa přírody. Zámek na Hukvaldech se promění na EXPO HUBERT. Přestavbu dlouhé roky prázdného objektu do podoby moderní expozice zahájilo 21. března spolu se zhotovitelem Biskupství ostravsko-opavského.

„Mám radost, že díky tomuto projektu vytvoříme místo, kde budou moct návštěvníci ve všech ročních obdobích žasnout nad krásou a tajemstvím přírody, kterou nám Bůh stvořil,“ uvedl biskup Martin David při symbolickém předání klíčů od stavby.

Značka Hubert není na Hukvaldech a v okolí neznámá. Od léta 2021 funguje v zámecké zahradě na Hukvaldech biskupské ekocentrum stejného jména, které nabízí

školám environmentální vzdělávání a dětem i dospělým tvořivé a ekologicky zaměřené workshopy. „O naše výukové programy je mezi školami velký zájem. Učitelé se k nám se studenty rádi vrací. O prázdninách zase pořádáme oblíbené příměstské tábory,“ představila činnost ekocentra vedoucí Michaela Kvašňovská Holubová. Ekocentrum HUBERT sídlí v budově dřívějšího správce zámku a teď dostane velké sourozence. „Projekt EXPO HUBERT v budově zámku se zaměří na širokou veřejnost. Veřejně přístupné expozice

o přírodě s podtitulem: Co v oboře neuvidíte rozšíří aktivity ekocentra. V bývalém arcibiskupském zámečku vzniknou inovativní expozice věnované přírodnímu bohatství regionu. Zvláště budou zaměřeny na ekosystém lesa se zacílením na Oboru Hukvaldy. Souvisí to s tím, že biskupství v přilehlé oboře a lesích hospodaří a má přímou vazbu na okolní krajinu,“ uvedl Miroslav Příkrýl z Odboru dotačních projektů a církevní turistiky na Biskupství ostravsko-opavském.

V první fázi budou provedeny stavební úpravy, které potrvají do

léta 2026. Následně budou brněnští specialisté instalovat expozice. „Objekt bychom chtěli otevřít v květnu 2027,“ prozradil biskup Martin David. Celkové náklady obnovy projektu včetně přípravných nákladů a expozic vyjdou na 110 mil. Kč bez DPH. „Zhruba polovinu této částky se nám podařilo získat z dotace EU v rámci Integrovaného regionálního operačního programu,“ uvedl Miroslav Příkrýl.

Zámek na Hukvaldech v hukvaldském podhradí nechal postavit olomoucký arcibiskup Bedřich z Fürstenbergu v 50. letech 19. století. Na místě do té doby stávaly kanceláře vrchnostenských úřadů. Hukvaldy si jako letní sídlo oblíbil také nástupce kardinála Fürstenberga arcibiskup Theodor Kohn. V 90. letech minulého století stát vrátil zámek i přilehlý anglický park Biskupství ostravsko-opavskému. Církev nechala opravit jeho průčelí směrem k hlavní cestě a pečovala o zámečkovou zahradu. Roku 2021 zpřístupnila ekocentrum HUBERT v budově, kterou dřív obýval správce zámku. ■

Američan Everett posílil Klasik Frýdek-Místek

Novou zámořskou posilou baseballového klubu Klasik Frýdek-Místek se od letošního roku stal Američan Cory Everett, všestranný hráč s bohatými zkušenostmi. Od roku 2015 působil v univerzitním druhodivním týmu Mount Olive a později se přesunul do Guilfordu, kde vytvořil školní rekordy v počtu odpalů, došel až na 65 homerunů.

Vrcholový baseball v organizaci Boston Red Sox mu zkazil covid-19 a následná zranění. Po dokončené léčbě už Everett odehrál jednu sezonu v nezávislé lize za Virginii. Po celou dobu hrál svědomitě trénoval a hrál s bývalým školním týmem v USA. Nakonec následoval podpis smlouvy s Klasikem Frýdek-Místek. „S určitým adaptačním obdobím budu do začátku sezony více než připraven,“ věří americký baseballista. Vedení klubu si od nové posily slibuje nejen plnění všech úkolů v poli, ale také pomoc při

výchově mladých baseballistů. „Věřím, že čas strávený s mou absolventskou školou byl důležitým směrem k trénování. Prakticky jsem zde již nějakou dobu trénoval i děti, a to mi poskytlo výborný přehled směrem ke spojení s hráči,“ říká pětadvacetiletý Američan. Odborníci považují hráče za univerzála, který může hrát na všech pozicích kromě chytáče. Vystřídal post spojky, hrál ve středu hřiště a postupně střídal všechny pozice, aby si udržel místo v sestavě hlavně díky svému silnému odpalu. „Hraji tvrdě s mentalitou, udělám cokoli, abych vyhrál. Rád se obětuji pro své spoluhráče a trenéry, pokud je to potřeba k vítězství. S tímto přístupem hraji tvrdě, ale s úsměvem na tváři. Jsme zde, abychom šířili radost a užili si co nejvíce zábavy.

Věřím, že je důležité ukázat naši vděčnost za příležitost, kterou jsme jako hráči a trenéři dostali,“ říká o sobě hráč, jehož rekordem je 65 homerunů v rámci univerzitních utkání.

Everettovo hostování ve Frýdku-Místku je první v Evropě a rozhodně se na tuto etapu své baseballové kariéry hodně těší.

„Rozhodl jsem se hrát za Klasik, protože chci dále šířit svou lásku k baseballu. Chci být součástí něčeho výjimečného a dotknout se co nejvíce lidí svou láskou k tomuto sportu i svými schopnostmi,“ říká Cory Everett. V rámci baseballového klubu Klasik se jedná už o třetí zámořskou posilu. V roce 2016 tu hrál Venezuelan Javier Avendana, v minulé sezoně Američan Da Reese Gutierrez, který prozatím drží klubový rekord v počtu strikeoutů. ■

Palkovičtí hasiči s novým vybavením

Dobrovolní hasiči z Palkovic si mohli díky dotaci vyhlášené v rámci Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Pobeskydí pořídit nové vybavení. To zlepší zázemí sboru, podmínky pro pořádání soutěží i přípravu mladých hasičů.

Zajímavá finanční dotace z programu rozvoje venkova měla hodnotu 272 tisíc korun, což je osmdesát procent celkových nákladů, za něž byl pořízen materiál pro palkovičtí hasiče v hodnotě přes 300 tisíc korun. „Pořídili jsme nastavitelnou bariéru, ta se používá při požárním sportu v disciplínách 100 metrů s překážkami a TFA, a reprobodnu, které využijeme při pořádání soutěží a dalších akcí. Technické zázemí obohatil počítač s multifunkční tiskárnou spolu s nábytkem, který nahradil původní vybavení našich prostor,“ uvedl starosta SDH Palkovice Martin Polášek. ■

DIVADLA

Nová scéna Vlast

6. 4., 15:00 O zamilované ježibabě

Loutkový muzikál o zamilované ježibabě, která má právě narozeniny. Děti uvidí i krásnou princeznu Květu a strašně strašidelného skřeta Bořivoje. K tomu, aby všechno dobře dopadlo, nám pomáhají malí diváci. V představení vystupují maňásci, masky a živí herci. Uvádí Divadelní lázně.

12. 4., 19:00 Cesta k vodopádům

V Blessingově jevištní road-movie se otec a jeho nevlastní dcera nečekaně vydají na pouť americkým Středozápadem. Neplánovaný výlet po tamních dechberoucích přírodních krásách má napravit jejich pošramocené vztahy. Dynamická hra, která nás v každé scéně přenesne na jinou zastávku, funguje jako výtěžný obraz současné společnosti, v níž je těžké najít společnou řeč, ať už mezi generacemi, mezi rodiči a dětmi, mezi muži a ženami, nebo jen mezi názorově nesouznícími osobnostmi. Uvádí Divadlo Ungelt.

13. 4., 15:00 Pohádky z pařežové chaloupky

Daleko za lesem na pasece, pod stromy, pod mechem a kapradím stojí pařežová chaloupka... A kdo v ní bydlí? Dva roztomilí mužíčkové – jeden hubeňour, druhý spíše tlouštík. Křemílek a Vochomůrka spolu radostně hospodají a prožívají spoustu veselých a hravých příhod. Uvádí Divadlo Scéna.

14. 4., 19:00 Milostný trojúhelník

Trojice herců vstupuje do představení bez předem daného scénáře. Situace, postavy, zápletky, charaktery, písničky i tance, to vše se rodí až na jevišti. Herci a publikum se najednou v roli scenáristů i režisérů propadají do světa fantazie, do společného tvoření hry. Milostný trojúhelník tematicky čerpá nejen ze života samotného, ale i z různých snových a intuitivních zážitků, noří se do nekonečného a neuchopitelného světa fantazie. Účinkují: Martin Zbrožek, Lukáš Pavlásek a Jan Maxián.

23. 4., 19:00 Děti doby

Vyprodané představení v rámci předplatného Chytré rozptýlení. Uvádí Radošinské naivní divadlo.

3. 5., 19:00 Božský Bruce

Božská komedie nabitá humorem, ale také úvahou nad vlastním životem. Bruce je televizní moderátor, který touží po místě hlasatele hlavních zpráv. V práci se mu ale všichni posmívají, dostává jen ty nejhlavnější reportáže a doma to s jeho přítelkyní trochu škřípe. Jako by mu Pánbůh dělal naschvály. Bruce tedy na Boha nadává při každé možné příležitosti, než mu Bůh svěří veškerou svou moc a dopřeje si konečně dovolenou. V ten okamžik se začínají dít věci, které nechají divákovu bránci v klidu. Divadelní představení na motivy slavného filmu s Jimem Carreym a Morganem Freemanem. Uvádí Divadlo Koktejl.

4. 5., 19:00 Drazí rodiče

Komedie o rodině, lásce, penězích, chamtivosti, sourozeneckých vztazích, o rodičích a dětech a temné stránce, která dřímá v každém z nás, byla v roce 2022 nominována na prestižní ocenění Molière v kategorii nejlepší francouzská komedie. Pierre, Jules a Louise jsou slušně vychovaní a příkladní sourozenci, kteří se mají navzájem rádi a milují své rodiče... Anebo ne? Když je rodiče požádají, aby je neodkladně navštívili, protože jim potřebují říct něco důležitého, rozrušení mladí lidé se začnou obávat toho nejhoršího. Jejich obavy se naštěstí nenaplní, ale i tak zpráva, kterou jim rodiče sdělí, otřese dosud pevnými rodinnými základy. Uvádí Divadlo Verze.

Divadlo Čtyřlístek, Frýdek

5. 4., 15:00 Pohádky se zvířátky

O pejskovi, který si šlapal na jazyk a 0 myši chaloupce – loutkoherce pohádky pro děti od 3 let s písničkami a interaktivními prvky. Hraje dlouholetá loutkoherečka Divadla loutek Ostrava Vladimíra Krakovová.

25.–27. 4. DEPO

První ročník třídenního festivalu plného poezie, divadla, hudby a workshopů. Můžete se těšit na autorská čtení básníků a básniček, divadelní představení, koncerty a workshopy.

KINA

Kino Vlast

6. 4., 19:00 Mnichov

8. 4., 19:00 Dívka s jehlicí

10. 4., 19:00 Dejvické divadlo: Racek

12. 4., 10:00 André Rieu: The Dream Continues

13. 4., 17:00 André Rieu: The Dream Continues

13. 4., 20:00 Fakír

15. 4., 19:00 Julie mlčí

16. 4., 10:30 Tichá pošta

16. 4., 19:00 Tady Vary – Ptáče

18. 4., 9:30 Kropáček má angínu

19. 4., 10:00 Den s Vyšehradem Dvje

19. 4., 15:00 Den s Vyšehradem Dvje

19. 4., 17:30 Den s Vyšehradem Dvje

19. 4., 20:00 Den s Vyšehradem Dvje

20. 4., 19:00 Raketa

22. 4., 19:00 Kde plácí olivovníky

23. 4., 10:00 Parthenopé

24. 4., 19:00 Pink Floyd at Pompeii – MCMLXXII

26. 4., 15:00 Lišák a Zajda zachraňují les

27. 4., 19:00 Queer

29. 4., 19:00 Zlatý plán

30. 4., 10:00 Moře na dvoře

Dny evropského filmu

9. 4., 10:00 Obžalován: Pes

9. 4., 17:30 Nebelkind: Konec mlčení

9. 4., 19:30 Špatnej režža

11. 4., 17:30 Mayo, dej mi název

11. 4., 19:30 Grand Theft Hamlet

11. 4., 17:30 Mayo, dej mi název

Další aktualizovaný program kina

na www.kulturafm.cz

KONCERTY

Národní dům, Místek

10. 4., 19:00 Cimbálová muzika Harafica

Harafica je dynamická muzika z Uherského Hradiště, která zpívá a hraje od koncertů až po cimbálové besedy. Kromě prolínání s prvky jiných žánrů se Harafica také věnuje autorské písňové tvorbě. Spolupracuje s renomovanými sólisty a dalšími hudebními tělesy, jako jsou například Janáčkova filharmonie Ostrava, Hradišťan, VÚS Ondráš nebo orchestr SĽUK z Bratislavy.

25. 4., 19:00 Lenka Filipová

Lenka Filipová je česká zpěvačka, šansoniérka, kytaristka, hudební skladatelka a textařka. Přelomové bylo její setkání s francouzským písničkářem Francisem Cabrelem a píseň Zamilovaná, kterou Cabrel složil a česky ji otextoval Zdeněk Rytíř, píseň dodnes platí za její největší hit. Nikdy také zcela neopustila svoji původní profesi klasické sólové kytaristky, což nakonec vyústilo v několik LP desek věnovaných pouze klasické kytarové hudbě.

Janáčkova síň, Frýdlant nad Ostravicí

13. 4., 17:00 Ensemble Serpens cantat

Brněnský soubor staré hudby Ensemble Serpens cantat se zaměřuje na interpretaci děl italských a německých barokních mistrů. Tvoří ho profesionální hudebníci, hrajících na dobové nástroje či jejich repliky. Účinkují: Alice Ondřejková (soprán), Jan Ondrejka (tenor), Martin Flašar (barokní housle) a Ilona Růčková (cembalo). Program: A. Vivaldi, G. F. Händel, C. Monteverdi, J. S. Bach.

Hudební klub Stoun, Frýdek

5. 4., 21:00 Mňága a Žďorp

12. 4., 21:00 Helmutova Střikačka & Downbelow

18. 4., 21:00 Nedivoč

26. 4., 21:00 Tata Bojs

Klub Stolárna, Frýdek

10. 4., 19:30 Tonya Graves – Electric Animals

24. 4., 19:30 Roman Dragoun a Michal Žáček

Kostel sv. Jana Křtitele, Frýdek

27. 4., 16:00 Velikonoční koncert

Na koncertě pořádaném spolkem pro varhanní a duchovní hudbu Vox Organum a Římskokatolickou farností Frýdek vystoupí Monika Kanioková – zpěv, Zdislava Přádková – housle, Jana Pohludková – violoncello, a Miroslav Maňoušek – varhany, cembalo.

VÝSTAVY

Muzeum Beskyd

do 20. 4. Jan Juříčka – Holky, krávy a vepřový oltář...

Autorská výstava Jana Juříčky z Trojanovic představí jeho malby, grisaille a kresby, které reflektují parafráze světových děl a jejich výklady v kontextu dnešní doby. Autor, který vystavuje od konce 80. let a jehož díla jsou součástí soukromých sbírek po celém světě, se ve své tvorbě zaměřuje na portréty a vztah figury k prostoru.

do 18. 5. Jiří Krácalík – Dotknout se hory

Retrospektivní výstava fotografií Jiřího Krácalíka Dotknout se hory vás zavede v černobílých i barevných fotografiích do horské i velehorské krajiny čtyř kontinentů naší planety. Ale nejen to. Uvidíte přes 300 fotografií řazených do 13 cyklů. Výstava je navíc doplněna poezií a zejména artefakty horského a outdoorového sportu minulých let.

do 1. 6. Po setmění

Po setmění se náš svět jeví zcela jinak. Je tmavý, šedivý, tajemný. Tuto noční dobu ale využívá množství organismů ke svému aktivnímu životu. Ze svých úkrytů vylézají, často až když se my lidé chystáme ke spánku. Tma je zahálí a pomůže jim, aby našly svou kořist nebo aby se samy nestaly kořistí. Přijměte pozvání na nezvykle temnou a dobrodružnou výstavu představující pozoruhodný svět noční přírody, v níž vyhrává ten, kdo je nejlépe tmě přizpůsoben.

do 1. 6. Orchideje – královny květin

Doprovodná výstava při expozici Beskydy – příroda a lidé. Orchideje, tedy rostliny čeledi vstavačovitě, patří mezi nejkrásnější rostliny naší květeny. Zároveň tyto rostliny patří ve volné přírodě mezi nejohroženější. Výstava představí orchideje rostoucí v Moravskoslezských Beskydech a také orchideje cizokrajné, pěstované ve sklenících a botanických zahradách.

Knihovna Místek

do 6. 5. Jan Kufa Kíčeřok – Jak plyne čas

Umí vyfotit snad všechno, ale nejsilnější jeho fotografickou zbraní je portrét.

Knihovna Frýdek

do 7. 5. Symposium smaltu

Mezinárodní výstava autorských děl mistrů této výtvarné techniky.

Kino Vlast, Místek

do 30. 4. Laos – opomíjený klenot jihovýchodní Asie

Výstava fotografií Petry Pešatové

26. 4., 17:00 Laos – opomíjený klenot jihovýchodní Asie

Přednáška s projekcí fotografií a videí. Přednáší Soňa Šťastná a autorka fotografií Petra Pešatová.

Kavárna Kaf Kafé, Místek

do 3. 5. Mirka Ježková – Lidé a příroda

Autorská výstava obrazů členky výtvarného V-klubu FM Mirky Ježkové.

OSTATNÍ

Muzeum Beskyd, exkurze, workshopy, komentované prohlídky a přednášky

5. 4. **Bryologická exkurze na pěnovcová prameniště**

Oblíbená bryologická exkurze je opět tady. Trasa povede přes Šostýn na Janíkovo sedlo a zpět. Na trase uvidíme několik pěnovcových prameništ s bazifilními druhy mechorostů a také suché vápencové výchozy opět s bazifilními bryoflorou. Vedoucí exkurze: RNDr. Jana Tkáčiková a RNDr. Svatava Kubešová, sraz účastníků v 9:00 hodin na parkovišti Skiareálu Červený kámen v Kopřivnici.

9. 4., 18:00 **Ekvádor, Amazonie, Galapágy**

Tento multimediální pořad Jiřího Kráčalika vás zavede do pozoruhodné a lehce dostupné země Jižní Ameriky – Ekvádoru. Budeme trekovat na Andské vulkány, navštívíme pozoruhodné pralesy Amazonie a taktéž se podíváme na Galapágy. A také nebude chybět setkání s místními domorodci.

10. 4., 15:00 **Veselé Velikonoce – velikonoční dílna**

Výstava historických velikonočních pozdravů, malovaných permiků, vajíček a pomlázek. Doprovodná prezentace přiblíží regionální zvyky, které se váží k období Velikonoc. V rámci tvůrčí dílny vytvoření tzv. velikonoční palmy na Květnou neděli.

10. 4., 16:30 **Veselé Velikonoce – velikonoční dílna**

17. 4., 16:30 **Kolem řeky Morávky – pozůstatky plavení dřeva**

Komentovaná procházka s Mgr. Jaromírem Poláškem přiblíží pozůstatky plavebních kanálů, zaniklá uhliiska železáren Karlova huť a starších protipovodňových úprav. Délka trasy cca 6 km. Nezapomeňte na dobrou terénní obuv, nejlépe odolnou proti vlhku. Sraz v 16:30 hodin před magistrátem ve Frýdku.

24. 4., 16:00 **Kde stávala Jamnice?**

Historicko-archeologická vycházka plná zajímavostí za nejstarší minulostí Frýdku – dozvíte se, kde stávala Těšínská brána, nejstarší frýdecké osídlení na Těšínské ulici, zaniklý Jamnický úvoz, zaniklá trhová ves Jamnice a další. Sraz v 16:00 hodin před prodejnou Billa ve Staroměstské ulici ve Frýdku.

Knihovna Frýdek

8. 4., 18:00 **Život je jen náhoda, jednou jsi dole jednou nahoře**

Literárně-hudební večer z cyklu Čaj o šesté je tentokrát věnován slavné české herečce 30. a 40. let minulého století Haně Vítové. Hudební doprovod Ladislav Kokesch.

14. 4., 16:00 **Velikonoční jarmark**

Tematické prodejní stánky, malování vajíček a v dětském oddělení výtvarná velikonoční dílna – to všechno čeká na malé i velké návštěvníky frýdecké pobočky městské knihovny. V průběhu akce vystoupí Družina lašského krále.

25. 4., 17:00 **Historická procházka Fischerovou vilou**

Slavnostní večer ve Fischerově vile, kterou čeká rozsáhlá rekonstrukce. Historicko-dramatický pořad vám přiblíží životní osud stavitele Julia Fischera, ale i pozdější využití vily a života v ní. Hudebně doprovází AV Blues & Swing.

Knihovna Místek

10. 4., 18:00 **Lovec záhad – Arnošt Vašíček**

Scenárista, spisovatel a cestovatel Arnošt Vašíček představí vzpomínkovou knižku se spoustou tajemna, ale také nejružnějších vtipných i dramatických historek, které se při honbě za záhadami udály, ale do faktografických knížek se nedostaly.

11. 4., 18:00 **Tadeáš Šíma – Na kole a s padákem přes Střední Ameriku**

Cesta dlouhá bezmála 3000 km z Kostariky až do Mexika – na kole a tentokrát i s lehkým padákem. Cestovatelská přednáška se pomocí poutavých fotografií zaměřuje na přiblížení a seznámení se s místními lidmi a zvyky. I zde se dozvíme, jak těžký je boj s pytláky a jak důležité je

chránit přírodu. Završením celé expedice bylo slazení nejvyšší sopky Severní Ameriky – Pico de Orizaba. Během této cesty se ale Tadeáš věnoval i svému dalšímu koníčku – létání na padáku.

14. 4., 17:00 **Kurzy českého znakového jazyka pro veřejnost**

S výukou znakového jazyka se lze setkat na různých místech a v rozdílné kvalitě. Optimální je, pokud jsou kurzy vedeny podle metodiky, která se zakládá na gramatice českého znakového jazyka a nejsou předávány pouze jednotlivé znaky, ale celá struktura jazyka. Vyučují v nich neslyšící mluvčí českého znakového jazyka, kteří procházejí lektorskými kurzy. Dva z nich si „poslechneme“ v knihovně, kde nám předvedou i metodickou ochutnávkovou lekci. Pořad z cyklu Zákoutí světa neslyšících přednášejí Stanislava Bartáková a Ondřej Klofáč, průvodní slovo má Lenka Hřivcová.

15. 4., 17:00 **Mazlíčci ve středověku**

Zvířata se vyskytovala ve všech oblastech středověkého života. Lidé je lovili, jedli, dojíli, stahovali z kůže, jezdili na nich, orali s nimi, používali je k tahání vozů. Zajímavou kapitolou jsou pak domácí mazlíčci, zvířata, která si lidé vybrali jen proto, aby jim dělala společnost. Mazlíčci se těšili těsné fyzické blízkosti svého majitele, byli krmeni luxusní stravou a celkově jim byla dopřávána speciální péče. Přednáška Mgr. Marky Zagyory představí nejoblíbenější zvířecí mazlíčky období středověku.

17. 4., 8:30 **Brain&Breakfast – Architektura budoucnosti: Rozšiřování naší biosféry ve vesmíru**

Přímý přenos ranní online přednášky s Tomášem Rouskem, průkopníkem vesmírné architektury, který představí své inovativní projekty zaměřené na budoucnost lidského osídlení mimo Zemi. Dozvíte se o návrzích vesmírných stanic, infrastruktury, roverů, robotů a hardware.

24. 4., 17:00 **Z dějin evropské kultury – Gotika**
Politické, hospodářské, sociální i duchovní proměny, kterými Evropa procházela od poloviny 12. do 15. století, se projeví i v umění, v němž se prosadil gotický sloh. Se stoupající životní úrovní vzrostl význam měšťanstva, a to mělo také přímý vliv i na umění vrcholného středověku. Pořad z cyklu přednášek PhDr. Věry Strakošové o umění.

Krasočas, ul. Hluboká, Frýdek

10. 4., 16:00 **Pletení pomlázky**

15. 4., 16:00 **Výroba velikonočního věnce**

10. 4., 16:00 **Mechové obrazy**

Workshopy v nově otevřených tvůrčích prostorech, odkud si můžete odnést kus ruční práce místních tvůrců nebo si sami něco vyrobit. Registrační na telefonech: 607 194 729, 604 460 209, e-mail: krasocas@seznam.cz.

Frýdecký zámek

13. 4., 9:00 **Velikonoční jarmark na frýdeckém zámku**

Přijďte si užít velikonoční veselí na frýdecký zámek! Těšit se můžete na tradiční jarmark s krásnými výrobky našeho kraje – malované kraslice, pletené pomlázky, rukodělné výrobky, jarní dekorace, stylové občerstvení a mnohem více! Po celý den bude připraven bohatý kulturní program. Prohlédnout si můžete aktuální výstavy a stálé expozice Frýdek a Místek, Frýdek – Mariánské poutní místo.

Galerie FM – Palouk

15. 4., 16:30 **Když se sází galerie**

Pojďme přivítat jaro na Palouku! Čeká nás sázení mátové pyramidy a workshop, kde se dozvíme, co všechno můžeme v galerii zažít. Formou tvořivé hry si ukážeme, co to vlastně galerie je. Seznámíme se s různými druhy uměleckých děl, budeme vystřihovat, kreslit, lepit a představovat si, jak by mohl vypadat právě ten náš dům pro umění. Workshop je určen pro děti i dospělé a z toho, co společně vymyslíme, připravíme na Palouku open-air výstavu.

Národní dům, Místek

24. 4., 18:30 **Host Libora Magdoně – Ivo Štefan**

Povídání o životě šlechty v raném středověku, o svědectvích starých ohřebišť i počátcích Prahy s archeologem Ivo Štefanem.

Sady Bedřicha Smetany, Místek

25. 4. **Den země 2025**

Tradiční Den Země pořádány městem Frýdek-Místek od 8:30 do 17:30 hodin v sadech Bedřicha Smetany v Místku. Téma letošního ročníku je „svět stromů a rostlin“. Muzeum Beskyd se zúčastní s tematickým programem pro školy i veřejnost.

Kino Vlast, Místek

26. 4., 17:00 **Laos – opomíjený klenot jihovýchodní Asie**

Dernisáž výstavy spojená s přednáškou a projekcí fotografií a videí. Přednáší Soňa Štátná a autorka fotografií Petra Pešatová.

Faunapark, Frýdek

6. 4., 15:00 **Den země 2025**

Připravené zábavné úkoly pro děti jsou věnovány ochraně životního prostředí a přírodě. Nebude chybět ani výtvarná dílnička.

20. 4., 15:00 **Hledání velikonočního vajíčka**

Vybarvi si vajíčko, splň úkoly a hledej vajíčka v prostorách celého Faunaparku.

27. 4., 16:00 **Filipjakubská noc – pálení čarodějnic pro nejmenší**

Hravé odpoledne plné čarodějnických úkolů pro děti i rodiče.

4. 5., 14:00 **Veliké putování po světě starých hraček a her**

Zábavná stezka Faunaparkem, na které budete plnit úkoly a vyzkoušíte si svět starých hraček a her.

Sady Bedřicha Smetany, Místek

1. 5., 14:00 **Máj, lásky čas**

Rodinný festival pod širým nebem. Zahrají kapely Tatroska a Kapriola, představí se DFS Ostravička, tanečníci z Dancepoint. Art zónu připraví výtvarný spolek Rosenfeld. Děti se mohou těšit na nafukovací atrakce nebo Veselé „Hruhrani“, při kterých si vyzkouší své dovednosti a zručnost. Nevšední podívanou pak zajistí Loutky z maringotky divadla eMILLION.

Muzeum Beskyd, Langův dům

Botanická poradna

V botanické poradně vám pomohou s určením planě rostoucích rostlin. Dotazy a fotografie můžete zaslat na e-mail, případně domluvit návštěvu, pokud máte rostliny nasbírané. Otevřeno po předchozí domluvě. Kontaktujte na e-mailu: jana.tkacikova@muzeumbeskyd.com, popř. telefonicky na čísle 731 102 532.

Bryologická poradna

Tradiční poradna pro určení vámi přinesených mechorostů. Otevřeno každé pondělí v době 9:00-12:00 hod. a 14:00-18:00 hod. V případě potřeby si lze domluvit určení mechorostů i v jiný všední den po dohodě s bryologem. Kontaktujte na e-mailu: jana.tkacikova@muzeumbeskyd.com, popř. telefonicky na čísle 731 102 532.

Entomologická poradna

V poradně vám pomůžeme s určením nejen hmyzu, ale případně i jiné skupiny bezobratlých. Hmyz k determinaci lze přinést živý nebo mrtvý. Některé druhy bezobratlých lze určit také na základě fotografie, kterou můžete poslat na níže uvedený e-mailový kontakt. Otevřeno po předchozí domluvě, kontaktujte na e-mailu: petr.jeziorski@muzeumbeskyd.com, popř. telefonicky na čísle 558 628 001, kl. 42.

Zoologická poradna

Zoologická poradna je zájemcům k dispozici nepřetržitě po celý rok. Schůzku prosíme domluvit předem, případně pro urychlení je možné poslat fotografii na níže uvedený e-mail. Kontaktujte na e-mailu: katerina.janova@muzeumbeskyd.com, popř. telefonicky na čísle 558 628 001, kl. 41.

Muzeum Beskyd, Studijní knihovna

Knihovna nabízí všem zájemcům o odbornou a regionální literaturu více než 38 000 svazků a také několik druhů přírodovědných a společenskovedných vědeckých časopisů. Knihovní fond zahrnuje především naučnou literaturu se vztahem k regionu Frýdecko-Místecka, popř. severní Moravy a Slezska. Knihovna je specializovanou knihovnou a knihy si zde můžete zapůjčit pouze prezenčně. Vstup z prvního nádvoří frýdeckého zámku. Otevřeno: pondělí, čtvrtek: 9:00-12:00, 13:00-17:00, pátek: 9:00-12:00.

Frýdecko-místecké ulice – po kom se jmenují?

► **Kateřina Janásová**

Ulice Jana Švermy

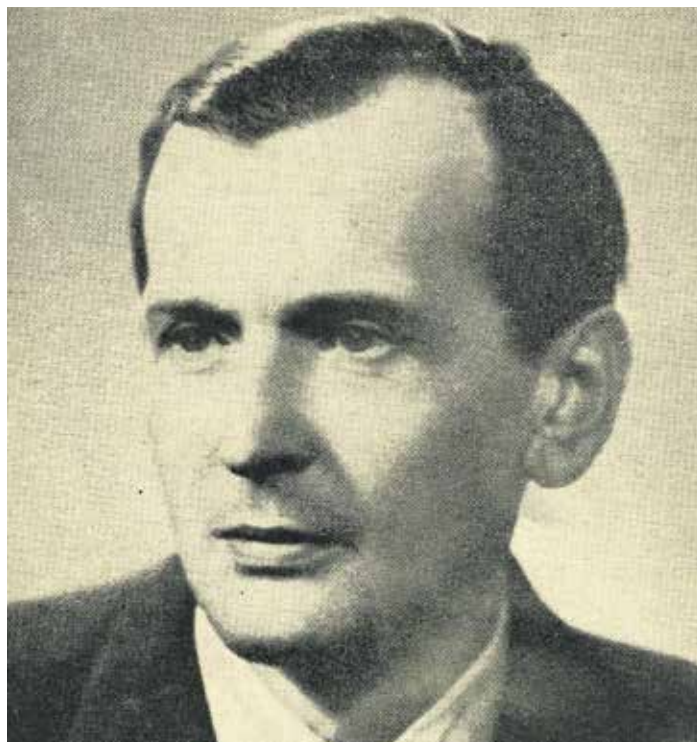
Jan Šverma se narodil do rodiny advokáta 23. března 1901 v Mnichově Hradišti. Studoval na gymnáziu a po maturitě přešel na Právnickou fakultu Univerzity Karlovy, studia však nedokončil. Levicové smýšlení ho přivedlo do řad komunistické strany, kde od jejího vzniku patřil k předním

Pomník Jana Švermy v Demänovské dolině na Slovensku. Foto | Blazej Polacko

představitelům. Působil jako novinář a redaktor v několika komunistických novinách (Rudé právo, Večerník Rudého práva a dalších). Na počátku 30. let 20. století se věnoval záležitostem odborů v letech 1935–1938 byl poslancem Národního shromáždění. Po vypuknutí 2. světové války odešel do exilu – nejdříve do Francie, po roce 1940 do Moskvy. Zde pracoval v „československém“ rozhlasu. Účastnil se jednání o Smlouvě o přátelství, vzájemné pomoci a poválečné spolupráci mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik (12. prosince 1943). Na konci srpna 1944 přiletěl s Rudolfem Slánským na Slovensko. Po vypuknutí Slovenského národního povstání se odmítl evakuovat a při namáhavém pochodu s ustupujícími partyzány 10. listopadu 1944 v Nízkých Tatrách zemřel. V srpnu 1969 byl vyznamenán in memoriam titulem hrdina ČSSR.

Ulice Jana Švermy je nedaleko frýdeckého centra města. V ulici ve svažitém terénu stojí řadové

Jan Šverma

a obytné domy a také novější přístavby Základní školy národního

umělce Petra Bezruče – Školy „Pod Sovou“. ■

INZERCE FMP-2144/03

SBĚRNÉ DVORY
S.r.o.

VYKUPUJEME

- ZA HOTOVÉ PAPIR A AKUMULÁTORY
- PŘEVODEM NA ÚČET ŽELEZO A BAREVNÉ KOVY
- ZPĚTNÝ ODBĚR ELEKTROZAŘÍZENÍ
- VAŠE DOKUMENTY SKARTUJEME
A JEŠTĚ VÁM ZAPLATÍME!

Svazarmovská 88, FM, Bahno tel.: 558 434 321, 723 188 472
Ostravská 103, Sviadnov tel.: 558 655 075, 602 510 018
fax.: 558 655 607
J. Matěje 515, Brušperk tel.: 558 666 441, 606 476 330
Okružní ulice, Frýdlant n. O. tel.: 603 740 642, 724 314 646

e-mail: sbernedvory@seznam.cz
www.sbernedvory.cz

INZERCE FMP-2142/03

**AKČNÍ SLEVA
NA SUCHÉ
PALIVOVÉ DŘEVO!**

TVRDÉ DŘEVO SUCHÉ

vhodné k okamžitému topení

Štípaná polínka 33 cm nebo 50 cm

Štípaná polena 1 m

1 950 Kč / 1 sypaný metr

2 400 Kč / skládaný metr

TVRDÉ DŘEVO – nesušené

polínka 50 cm

1 340 Kč

polínka 33 cm

1 390 Kč

polínka 25 cm

1 490 Kč

MĚKKÉ DŘEVO – nesušené

polínka 50 cm

1 000 Kč

polínka 33 cm

1 050 Kč

polínka 25 cm

1 100 Kč

TVRDÉ DŘEVO – suché

Polínka 50 cm nebo 33 cm

1 950 Kč

Cena je uvedena za 1PRMS (prostorový metr sypaný)

vč. DPH. Odběrné množství 5-20 PRMS.

METROVKY SKLÁDANÉ

Tvrdé dřevo

1 750 Kč

Tvrdé suché dřevo

2 400 Kč

Měkké dřevo

1 300 Kč

Cena je uvedena za 1PRMR (prostorový metr rovnáný)

vč. DPH. Odběrné množství 10 PRMR.

DOPRAVA ZDARMA
CENÍK PLATÍ DO VYPRODÁNÍ ZÁSOB

+420 739 572 972

objednavky@drevohabrovany.cz

www.drevohabrovany.cz

POMŮCKA: ADOVAT, AMOROSO, ANEROID, DE	DOLŮ POD NĚCO	SKUPINY OSMI HRÁČŮ	1. DÍL TAJENKY	INCIÁLY ZPĚVAČKY PILAROVÉ	POLOVINA KMITU		LIDOVÉ OSLOVENÍ PAPEŽE	MPZ OMÁNU	KINGŮV ROMÁN	NEBO ANGLICKY	ZNAČKA MOLYBDENU	SNÍŽENÝ TON E	KOKAIN HOVOR.		ŠESTÝ DEN TÝDNE	3. DÍL TAJENKY	OLEJ ANGLICKY	KLOUBNÍ NEMOC
MALE OBYDLÍ						NÁSLEDNÍK								STUPEŇ				
ZÁKOPY						V HUDBĚ NEŽNE MALÁ PERINA								OLDŘICH DOMÁCKY DRUH BAROMETRU				
STANICE TECHNICKÉ KONTROLY ZKR.				VEDLEJŠÍ PR. POMĚR REZERVOVANÁ										BRAŠNA				
STÁT JIŽNÍ AMERIKY					SOLMIZAČNÍ SLABKA SPORTOVNÍ LOŮ									POVRCHNÍ OBDIVOVATEL			TÝKAJÍCÍ SE POLE	CHEMICKÝ PRVEK ZN. AT
SVAZKY CHRÁSTÍ														ČÁST TRASY DOVEDNOST				
ANO RUSKY			UMĚLECKÁ VYS. ŠKOLA 2. DÍL TAJENKY											BOJOVÝ POKŘÍK STOVKY			KOST LATINSKY 4. DÍL TAJENKY	
	SPZ BŘECLAVI	VOJENSKÁ HODNOST INIC. ZPĚV. OLMEROVÉ						FRANCOUZSKÁ PŘEDLOŽKA	SIBIŘSKÝ VELETOK	VEVNITŘ	SVAZ MĚST A OBCÍ ČR JAKO ANGL.							LOKNUTÍ PORÁŽKA V BOXU ZKR.
ŽENSKÉ JMÉNO														PRAVO-SLAVNÝ OBRAZ				
ČLEN ARMÁDY														CHŮZÍ SE DOSTAT				

NOVĚ OTEVŘENO

Zetka
NÁBYTEK
www.nabytekzetka.cz

www.ocfrýda.cz

FRÝDA
OBCHODNÍ CENTRUM

Tajenku křížovky se jménem a adresou (bez tohoto údaje nebudete zařazeni do slosování) zasíláte na adresu redakce: FM PATRIOT, S. K. Neumanna 1641, 738 01 Frýdek-Místek nebo na e-mail: krizovka@fmpatriot.cz **nejpozději do 28. dubna 2025.** Tři výherci obdrží dárkový poukaz v hodnotě 500 Kč k nákupu v OC Frýda. **Trojice vylosovaných luštitelů se může těšit na svou výhru. Poukaz v hodnotě 500 Kč k nákupu v OC Frýda získávají: Dušan Adamec, Zlatko Charizanov a Petra Syřínková z Frýdku-Místku.** Ceny výhercům doručíme.

INZERCE FMP-2167/01

**KULTURA
POD HVĚZDAMI
2025**

Frýdek-Místek

Program

Muzikály naruby
13. 6. v 20:00

Troja
14. 6. v 20:00

BibiBum
15. 6. v 10:00

Na poslední chvíli
15. 6. v 15:30

Dracula
15. 6. v 20:00

VSTUPENKY
kultura.pod.hvezdami.cz

J sme i na sociálních sítích.
Buďte s námi v kontaktu!

Muzeum Beskyd Frýdek-Místek
Zámecké nám. 1264

ČISTÍME SKLADY *Zetka*
všechno musí pryč...

tel.: 731 811 927, Příborská 1585, Místek
příjezd z ul. Květné (odbočka z Palkovické)
www.nabytekzetka.cz

INZERCE FMP-2170/01

INZERCE FMP-2168/01

ORANGE OPTIK
Svět vaší optikou

SLEVA 55%

NA KOMPLETNÍ BRÝLE
včetně multifokálních, samozabarvovacích, atd.

Malé náměstí 98, Frýdek-Místek, tel.: 770 103 933

www.orangeoptik.cz

Sleva platí na všechna brýlová skla (s výjimkou skel MIYOSMART) a všechny obruby vybraných značek.
Kompletní podmínky této i našich dalších akcí naleznete na www.orangeoptik.cz/akce

INZERCE FMP 2171/01

Obec Palkovice ve spolupráci s Českým svazem chovatelů, ZO Palkovice Vás zve na:

Obecní zabíjačka

MŮŽETE OCHUTNAT ČI ZAKOUPIT SI DOMŮ:

- ZABÍJAČKOVÉ VÝROBKY OD TŘECH ŘEZNICŤVÍ,
- ZABÍJAČKOVOU POLÉVKU PŘÍMO Z KOTLE,
- UZENÉ MASO A KLOBÁSY Z UDÍRNY,
- KOLÁČKY, PÁREK V ROHLÍKU, HRANOLKY
A DALŠÍ OBČERSTVENÍ.

K POSLECHU I TANJI ZAHRAJE ŽIVÁ HUDBA.

Sobota 26. dubna 2025 od 11 hodin
PROSTRANSTVÍ U HASIČSKÉ ZBROJNICE V PALKOVICÍCH

www.palkovice.cz

ObecPalkovice

Palkovice

PALKOVICE
dobře se tu žije